

ДУСЛЫК

ОКтябрь районы ИЖТИМАГЫЙ - СЯСИ ГАЗЕТАСЫ.
ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА ОКТАБЬРСКОГО РАЙОНА.29 гыйнвар, 1997 ел.
ЧӘРШӘМБЕ

Газета 1931 елның 9 июленнән бирле чыга.

№ 10 (8022)

Бәясә билгеләнгәнчә

КУЗ ТОТАРДАЙ МАЯКЛАРЫБЫЗ БАР

25 гыйнварда районда авыл хужалыгы һәм эшкәртү промышленности алдынгылары слеты булды

Бу традицион ва-
кыйгага, мөгәен бөтен
Норлат эзерләнгән
Шәһәрнең үзәк мөй-
данында тезелеп киткән
мул сөүдә рәтләре дә,
район мәдәнияте йорты
эчәндә үзебездә жи-
тештерелгән ниғ-
мәтләр белән бәйрәмчә
бизәлгән өстәлләр дә,
купшыланып киткән
тамаша залы да -
лөммәсә авыл хезмәт-
чәннәренә очрашуына
үзенчә бер кү-
тәрәнкелек рухы бирде.
Ә сәхнә алдына шушы
көнгә махсус итеп
пешерелгән төрлө
зурлыктагы түгәрәк
ипиләр һәм 40 литрлы
бидоннан
алып йодырык
кадәрле генә
кувшинга
кадәр сәт са-
вытлары те-
зеләп киткән
крестьян һәм
фермер
хужалыклары
ассоциация-
ләрен
былтыр
ашлык һәм сәт
житештерүгә
керткән
өлешләр
күрсәтүнең
әнә шундый
бик гыйбрәтле

юлын тапканнар.
Быелгы слеткың тагын
бер үзенчәлеге анча хөр-
мәтле кунаклар итеп
дистә елларча гомер-
ләрен жиргә хезмәт

итүгә багышлаган һәм
хезмәтләре белән за-
манында районы-
бызның республикада
озак еллар иң
алдынгылар сафында

баруына булышык
иткән ветераннарның
да чакырылуы иде.

Очрашуны район
хакимияте башлыгы
Ф.С.Сибатуллин
ачты. Слетта кат-
нашучылар районыбыз
биографиясенә иң
якты һәм нәтижәле
өлеш аның исеме
белән бәйле булган
Социалистик Хезмәт
Герое Г.К.Гыймат-
диновны минутлык
тынлык белән искә
алдылар.

Узган хужалык елында
ирешелгән нәтижеләр
белән слетта доклад
ясаган авыл хужалыгы
һәм азык - төлек
идарәсе
начальнигы
Ә.Н.Рәхмә-
туллин та-
ныштырды.
(Ахыры 2
нче биттә).

Рәсемнәрдә:
Икмәк - иң
олы бүлек;
былтыргы
урак батыр-
лары Рәшит
Насыбуллин,
Александр
Донсков һәм
Владимир
Никитин.

ЧЫН ХУЖАЛАРЧА ЭШЛИК!

Авыл хужалыгы производствосы алдынгылары слетинда катнашучыларның агропромышленность комплексының барлык хезмәтчәннәренә

Мөрәжәгәте

Хөрмәтле иптәшләр!
Кадәрле авыл хужалыгы
хезмәтчәннәре!

Без, авыл хужалыгы
производства алды-
нгыларының район слетинда
катнашучылар, агропро-
мышленность комплек-
сының барлык хез-
мәткәрләрен ит, сәт, икмәк,
азык һәм техник культуралар
житештерүне күтәрү, 1997
нче елда бөртекләрнең һәр
гектарынан ким дигәндә 30
центнер, шикәр чөгән-
дереннән 250 центнер уңыш
жыю, һәр баш шартлы
төрлеккә 36 центнер азык
берәмлеге күләмендә
төрлек азыгы хәзерләү өчен
бөтен көчләрен куярга һәм
тәжрибәләрен тупларга
чакырабыз.

Дәүләткә 50.000 тонна
ашлык сатарга, югары
жиләмсәле каты бодай игүгә
аеруча зур игытибар бирергә
һәм аны кимендә 30.000
тонна сатарга, кыйммәтле
мал азыгы буларак кукуруз
житештерүне ары таба да
үстерергә кирәк. Моңың

өчен авылның һәр эшчән-
енең үзен үз жире хужасы
итеп тоюына ирешелергә
тиеш. Жир реформасы һәр
коллективның бурычы
булып торсын. Крестьян
хужалыклары ассоциа-
цияләрендә хужалык исәплә
звенolar, бодай, бөртек өчен
кукуруз, шикәр чөгәндере,
азык культуралары игү
буенча кооперативлар
оештырырга кирәк.

Авыл халкының шәхси
хужалыкларын үстерү дә
зарури. Бөрәңге, суган,
яшелчә, жиләк - жимеш
игелә торган мәйданнарны
киңәйтәргә, сьер, дуңгыз,
кош - кортның баш санын
арттырырга - товар
продукциясе житештерү
нигезендә авыл гайләсенәң
керемен арттырырга.

Хәзерләүләр рөш-
маларын халыктан 30.000
центнер сәт, 1000 центнер
ит, бөрәңге, суган, яшелчә
сатып алып хәзерләүне
тәәмин итәргә, саткан
продукция өчен исәп -

хисапны да үз вакытында
ясап барырга чакырабыз.

Төрлекчелек продукциясе
белән тәәмин итү
бурычларын хәл итү күп
очракта нәсел, продукт-
лык сыйфатына, күтүне
яңарту буенча планлы эшкә
бәйле. һәр сьердан
савымны 3.200 кило-
граммга, мөгезле эре
төрлекләренә тәүлеклек
артымын 650 граммга,
дуңгызларныкын 350
граммга, шул исәптән
симертүдәгеләренекен 500
граммга житкәргә, 100
баш сьердан 95 бозу алып,
аларның 100 процент
сакланышын тәәмин итәргә.
Дәүләткә 28 мең центнер
сәт, 26 мең центнер ит
сатарга.

Районның барлык
хужалыкларында дуңгыз-
чылыкны үстерергә, бы-
елның июнь аена 40 мең
баш дуңгыз баласы алырга
һәм дуңгызчылык комп-
лексына һәр циклга 10 ар
мең баш дуңгызыны

симертүгә куярга. Төрлек-
челекнең барлык тармак-
ларында чыгымнарга каршы
механизм кулланарга.
Производство эшчән-
легенә ахыргы максаты
экономик нәтижә булып
торырга тиеш. һәр жирдә
чыгымнары киметү, үз-
кыйммәтне төшерү, про-
дукциянең реализация
бәясен күтәрү буенча
көрәшәргә кирәк. Эшләр
һәр кешегә продукция
реализацияләүне 20 мил-
лион сумга кадәр жит-
кәргә кирәк.

Без, бүгенге слетта
катнашучылар, районның
авыл хужалыгы произ-
водстваосының барлык
хезмәткәрләрен ижади, һәр
эш урынында көч һәм
энергияне куеп эшләргә,
1997 елгы программаны
уңышлы үтәү өчен бөтен
тырышык һәм осталык-
ларын жигәргә чакырабыз.

Үз алдыбызга куелган
бурычыбызның намус белән
үтәләчөгәнә шигебез юк.

Безнең хакта уңай фикерләргәнә

Узган атнада Казанда район, шәһәр һәм күп
тиражлы газеталар һәм башка массакүләм
матбугат чаралары редакторлары өчен семинар
үткәрелде.

Журналистлар алдында Татарстан Республикасы
халык депутатлары, министрлыклар житәкчеләре,
КДУ галимнәре чыгыш ясады.

Семинарның йомгаллау көнендә Татарстан
Фәннәр академиясе бинасында республиканың
барлык төр газета һәм журнал баш редакторлары,
нәшрият директорлары белән Премьер - министр
Фәрит Мөхәммәтшин очрашты. Фәрит
Хәйруллин 1996 елда республикабызның социаль
- иктисадый тормышы һәм 1997 нче елга
билгеләнгән бурычлар турында дәлилсә сөйләде,
матбугат хезмәткәрләренә сорауларына җавап
бирде.

Очрашуда Премьер - министр урынбасары
И.К.Хәйруллин, мөгълумат һәм матбугат министры
И.Г.Әхмәтжанов катнашты.

Соңыннан үткән киңәйтелгән коллегиядә
Татарстанда икетеллекне гамәлгә ашыру, газета
нәшер итүгә кагылышлы башка байтак мәсьәләләр
турында да сөйләшү булды. Иң куанычылы шул,
анда безнең «Дуслык» район газетасы адресына
уңай фикерләргәнә яңгырады. Узган ел газетаны
компьютерлар ярдәмендә жыю һәм версткалык
башлавыбыз, шулай итеп, аның полиграфик
башкарылуының, сыйфатының күтәрелүе, соңгы
вакытта газета битләрендә урын алган рәзмәләрнең
тематикасы киңәю һәм башкалар аерым билгеләп
үтелде. Быелның беренче яртысында тиражларын
арттырган газеталар исемлегендә дә безнең
«Дуслык» беренчеләр исәбендә аталды.

Лондонда фотоальбом

Лондонда Татарстан Президенты Минтимер
Шәрип улы Шәймиевның эш һәм тормыш
мизгелләрен сурәтләгән фотоальбом басылып
чыкты. Анда урнаштырылган фотосурәتلәрдә бөтен
халык тарафыннан сайланган беренче
Илбашыбызның якты образы төрлө яклап һәм
тулы ачыла.

Әлеге фотоларның байтагы белән 25 гыйнвардан
башлап «Идел» күргәзмәсендә танышырга мөмкин.

«Эфир» татарча сөйлә

Башкалабыз Казанда берничә ел элек ачылган
«Эфир» телеканалының үз тапшыруларын гел рус
телендә генә алып баруы күп мил-
ләттәшләребезнең эчен пошырып килгән иде.
Ниһаять, халыкның урынлы таләбенә колак салырга
мөмкин булдылар. 20 гыйнварда - Татарстан
Президенты Минтимер Шәймиевкә 60 яшь тулган
көндә «Эфир» каналы аша «Адымнар» исемле
беренче татарча тапшыруга, эфир аша чыгыш
ясап, Президент М.Ш.Шәймиев, Татарстан халык
депутатлары Т.Миңнуллин һәм Ф.Сафиуллин
уңышлар теләделәр.

Татарча «Адымнар» тапшыруы эфирга һәр
атнаның дүшәмбе көнендә - кичкә 7 туларга 20
минут кала чыгачак.

«ТУ»лар очар кебек

Россия Федерациясә хөкүмәте 1997 елда
авиакомпанияләргә 38 яңа самолет алу мөмкинлеге
булачакын бәлдәрдә. Әлеге сүз чыңга аша калса, Казан
авиатөзәтүчеләренә дә эл буена эң житәрлек булачак дигән
сүз. Чөнки сатып алынырга тиешле 38 самолетның 8е -
безнең «ТУ».

Корьән укучылар ярыша

3 - 4 февральдә «Эл - Мәржани» жәмийә мәчетендә
«Ибраһим әл - ибраһим» Россия фонды һәм Казан мөхтәсибәт
идарәсә көчә белән Корьәнне оста итеп укучылар конкурсы
уздырыла. Ярышта 25 яшьтән узмаган барлык Корьән -
Удизлар да катнаша ала. Жиңүчеләрне кыйммәтле бүләкләр
көтә. Әлбәттә, аның иң кадәрлесе - апрель аенда Мәккәгә
хаж сәфәренә чыгу өчен юлама.

Компльбиз!

Яшьләргә белем һәм тәрбия өлкәсендәгә казанышлары
өчен Октябрь районы, Норлат шәһәренә 3 нче гомуми
урта белем бирү мәктәбе биология укытучысы
**ШАРТЫНОВА Юлия Павловнага «Татарстан
Республикасының атказанган укытучысы»** дигән
мактаулы исем бирелде.

Мәчет ачылу

тантанасына чакырабыз

Хөрмәтле райондашлар, кадерле якташлар!
1997 елның 3 февралендә Төрнәстә авыл
тарихында беренче мәчетне тантаналы төстә ачу
була. Районыбызның хак мөселманнарын,
авылдашларыбызны һәм төләге булган барча
кешене безнең бу шатлыгыбызны уртаклашырга
килергә чакырабыз.

Мәчет ачу тантанасы иртәнгә сәгәт 10 да
башлана.

КУЗ, ТОТАРДАЙ МАЯКЛАРЫБЫЗ БАР

(Ахыры. Башы 1 нче биттә.)

Ул игенчелектә аз чыгымнар сораучы һәм энергияне сакларга мөмкинлек бирүче технологиялар нигезендә жирнең уңдырышлылыгын һәм кырларның уңыш бирүчәнлеген күтәрү төп бурыч булып калуын, кукурузны, рапсны, кандала үленен, шикәр чөгендерен орлыкка үстөрү тәжрибәсен киңрәк куллану, органик һәм минераль ашламалар белән рациональ эш итү зарурлыгын билгеләп үтте. Терлекчелектә дә файдаланылмаган резервлар бар. Бу тармакта малларның баш саны азаюга, продуктлылыгы төшүгә һәм продукция әзерләү күләмнәре кимүгә нич юл куярга ярамы, нәсел һәм көтүне яңарту эшен дә планлы төстә алып барырга кирәк.

Ә барлык бу мәсьәләләрдә безгә тигезләнер өчен маяклар бар. Проблемаларыбыз никадәр генә күп булса да, безнең бу жирләрдә менә дигән уңыш үстөрергә, югары савымга ирешергә дә, алдынгы технологияләргә белеп һәм нәтижәле куллануырга да мөмкинлекләребез бар.

Быттыр төрле тармакларда һәм эш участокларында алгы урыннарда чыккан хужалыклар, бригадалар, звенолар, комбайнчылар, шоферлар, эшкәртү предприятие-ләре эшчеләре, чөгендерчеләр, ферма коллективлары һәм терлекчеләрне зурлап бүлөлгәндә залдагы һәркем үзенең эш нәтижәләрен аларныкы белән чагыштырган-дыр. Алдынгыларның да алдынгылары бу көнне мактау кәгазьләренә, истәлек тасмаларына һәм кыйммәтле бүләкләргә ия булдылар, алар адресына бик күп жылы

сүzlәр, матур теләкләр, татар, рус һәм чуваш телләрендә жырлар яңгырады. Ни әйтсәң дә гомуми нәтижәләр бер караңгыдан икенче караңгыга кадәр тырышып хезмәт итүче шушы фидакарьләр эшеннән жыела бит.

Слетта йомгаклау сүзе белән Ф.С.Сибгатуллин чыкты. Алдан әзерләнган тезисларын читкә куеп, ул очрашуда катнашучылар белән эчкерсез сөйләшүгә күчте. Хужалык ите белүнең ижтимагый житештерүнең барлык тармакларында да икътисадый нәтижә-лекнең күтәрелүе белән баяләнүен

ассызыклап һәм әйткәннәрен аерым звенолар һәм хужалыклар мисалында конкрет саннар белән ныгытып Фатыйх Сәүбәнович:

- Хәзер читтән кем дә булса килеп ярдәм итүен көтөп тора торган вакыт түгел, - диде. - Без бүген үз алдыбызга куйган ахыр нәтижәгә йөз тотып эш итәргә тиешбез. һәркемнән нәтижәле хезмәт, эшкә хужаларча мөнәсәбәт, саны - исәпли белү сорала. Яхшырак эшлибез икән - кешечерәк яши башлаячакбыз. Октябрь районы үзенең эш күрсәткечләре буенча

республикада яңадан яхшылар сафына кайтырга тиеш. Моның өчен бездә тиешле житештерү һәм кадрлар потенциалы бар.

Слетта катнашучылар районның барлык агропромышленность комплексы хезмәт-чәннәренә ижади, энергия белән һәм бар көчне куеп эшләргә чакырган Мөрәжәгать белән чыктылар.

Слетта сүз алып, «Норлат шикәр заводы» акционерлар жәмгыяте генераль директоры А.К.Савинов АЖ сайлаучыларының 50 нче Октябрь административ - территориаль сайлау округынан Татарстан Республикасы халык депутатлыгына кандидат итеп бертавыштан район хакимияте башлыгы Ф.С.Сибгатуллинны күрсәтүләре турында хәбәр итте. Залдагыларның бу хәбәрне алкышлап кабул итүе район башлыгының республика парламентында лаеклы вәкилебез булгачына ышануларын раслаулары да иде.

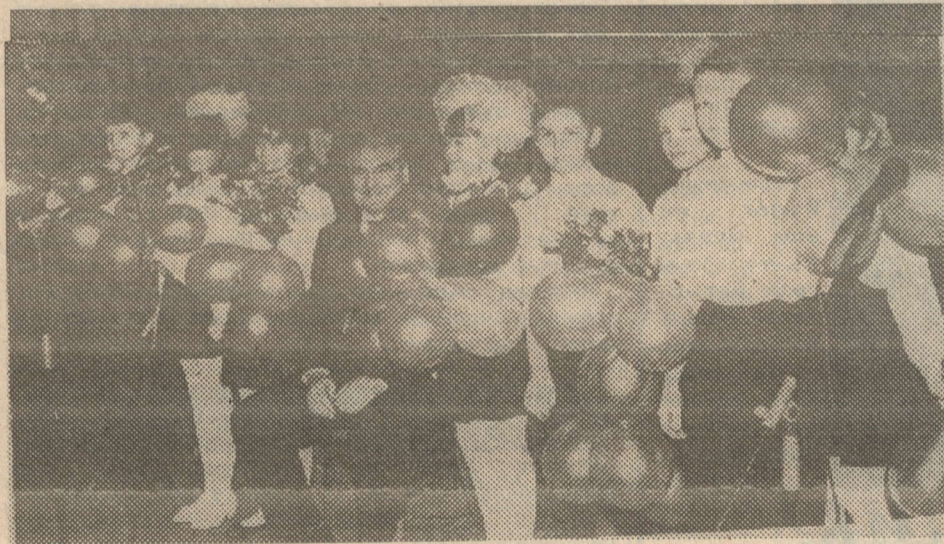
... Традицион еллык очрашу төмам. Менә иң яхшы хужалыкларның уңган эшчәннәре һәм

белгечләре, промышленность предприятиеләре алдынгылары, район житекчеләре белән бергеләп истәлеккә рәсемгә дә төштеләр. Алга таба эштә дә шулай күмәк булырга язсын. Соңыннан авыл эшчәннәре шәһәр предприятие һәм оешмаларында кунак булып, бу бәйрәмнән якты хатирәләр белән таралышты. Алда аларны тагын көндәлек хезмәт, эш һәм йорт мәшәкәтләргә көтә. Аларга моннан ары да түземлек һәм сабырлык юлдаш булсын, хезмәтләренә нәтижәсен күрүгә куанырга язсын.

Т.НАЗАРОВА.

Рәсемнәрдә: Муса Жәлилеләр быттыр мал азыгын иң күп әзерләүчеләрдән булды; слетның иң матур мизгелләреннән берсе анда катнашучыларны балалар котлавы булды, алар район башлыгы белән истәлеккә рәсемгә дә төштеләр; слетта кондырчалылар аеруча еш һәм бары тик уңай яктан гына телгә алынды.

Н.АЗИЗОВ фотолары.

Шәһәрәбез урамнары. Ничә алар, исемнәре ничек һәм аларның тарихы нинди? Менә шул хакта сөйләсе килә бүген.

Норлат станциясенә (1961 елдан Норлат шәһәре) 1909 елда нигез салынган. Ул елда вокзалның агач бинасы белән тимер юл буена тезелеп киткән берничә йорт кына була эл. 1924 елда Зирекле авылынан берничә гәилә хәзерге аптека урынасына күчеп утырып «Труд» («Хезмәт») поселогын оештыралар.

1929 елда Егоркино волостенң үзгә Норлатка күчелә, иске типография урынында волость башкарма комитеты бинасы салына. Табигый ки, ул чакта бернинди урам да булмый эл.

1930 елда үзгә Норлат станциясе булган Октябрь районы оештырыла. Шуна бәйле рәвештә административ һәм торак биналар салына башлый. Эле ул чакта да анык

УРАМ ИСЕМНӘРЕНДӘ - НОРЛАТЫБЫЗ ТАРИХЫ

чалымланган урамнар булмый, кайда иркенрәк, шунда йорт салалар. Шуна күрә халык телендә исполком ишегалды, элеватор ишегалды, МТС, тулай торак, банк ишегалды дигән «адреслар» гына йөри.

1931 - 32 нче елларда төзелеш планлы төстә алып барыла башлый һәм урамнар системасы формалашырга тотына. 1932 елда хәзер НГДУ конторасы урнашкан урында райбашкарманың ике катлы агач бинасы, райком бинасы (хәзер Пионерлар йорты) салына һәм Советская урамы барлыкка килә. Дәүләт банкы, янғын депосы урнашкан перпендикуляр урамга К.Маркс исеме бирелә. Райпотребсоюз һәм

кибетләр урамы Кооперативная, мәктәпке Школьная дип атала, Спортивная урамы да барлыкка килә.

Архивтагы язударга караганда, Норлатта Элеватор урамы да булганга охшый (сүз хәзерге Октябрьская урамы турында баргандыр). Бер документта «Хезмәт» поселогы, Стандартная урамы дигән язучу сүз хәзерге Пушкин урамы турында баргандыр. Эмәна Пролетарская урамы кайда булды икән? Өлкәннәр хәтерли торган бәлки. Хәзерге Линейная урамы элек Тимер юл урамы дип йөртелгән.

Тимер юл вокзалы артында 30 нчы еллар башында тимер юлчылар

өчен икешәр катлы ике һәм өч катлы бер йорттан Куйбышев урамы оеша башлый. Кондырчага таба үз йортын беренче Гусаров салып чыга һәм шуннан Каганович урамы башлана (соңыннан ул 40 лет Октября дип үзгәртелә). Балакирев һәм Нечасев, Киров һәм Фрунзе урамнарына нигез салалар.

Эшчеләр поселогы сугыштан соң шактый кинәя. Биредә шахси йортлар да күп салына, шул рәвештә яңа урамнар да барлыкка килә: коньяккатаба Калинин, Димитров, Южная һ.б., конбатышка - Мир, Дружба, Победа, Космонавтар һ.б., көнчыгышка (чонгылга) таба Комсомольская, Горький,

Островский, Садовая, Овражная һ.б., тоньякка - Ломоносов, Муса Жәлил, Ленинград һ.б. урамнар тезеләп килә.

Урамнарның зур бер төркеме Норлатта шикәр заводы төзелү һәм разведка бораулавы конторасы ачылу белән бәйле.

Төрле чорларда урамнарның исемнәре алыштырыла. Шоссейная - Синдряков, Мирная - Козлов, Красная - Кузнецов, Каганович - 40 лет Октября, Жданов - Вахитов урамнары дип үзгәртелә, Сенная хәзерге Куйбышев, Свердлов - Советская урамнарының давамы булып киталәр.

1997 елның 1 гыйнварына Норлатта 85 урам һәм 8 тыкрык исәпләнә. Шәһәрнең мәйданы 1500 гектар, халкы 27398 кеше.

Шәһәрдә оешып килгән яңа урамнар исем бирү мәсьәләсенә килгәндә, «Дуслык»ның биеглы 17 гыйнвар санындагы язмага өстәп шуны әйтәсе килә:

урамнарда татар халкының тарихи шахәсләре Кол Гали, Коләхмәтов, Кариев, Ватан сугышы геройлары - маршаллар Жуков, Рокоссовский, Конев, рәссамнар, композиторлар, галимнар Чайковский, Репин, Васнецов, Шишкин, Арбузов; Менделеев исемнәрен биреп була.

Герой шәһәрләр Волгоград, Севастополь урамнарын булдырырга да ярый (Ленинград, Киев урамнары бар бит). Сүз уңаеннан әйткәндә, Москвоская урамыбыз бар, ә Казан дигәнә юк. Аннары, К.Маркс проспектын Татарстан проспекты дип атарга кирәк түгел микән?

Шунысын да әйтк, архив документларына караганда элек урам исемнәрен рәсми төстә раслау булмаган, соңгы елларда гына бу эштә тәртип урнаштырылды һәм ул алга таба да сакланып дип ышанасы килә.

И.САНДЛЕР.

гыйнвар, 1997 ел.

Мәдәният

Талантлар эзлибес

Район мәдәният бүлеге районда үзешчән авторлар һәм башкаручылар конкурсы ыглан иткән иде. Мәдәният бүлеге мөдире О. ЖИҺАНШИНА ДАН конкурсның барышы һәм максатлары турында таныштырып китүен үтәдек.

Районның үзешчән авторлары һәм башкаручылары конкурсын ыглан иткән, без ниһае сәнгатье жыр жанры - авторлар жыры һәм аны башкаручыларны күздә тотып, яңа районга әлегә таныш булмаган жырларны, башкаручыларны ачып, киләчәктә концертларда күрсәтүне максат иткән идек. Гаҗәпләнүбездә каршы, районда шигърият, рәсем сәнгатье белән шөгильләнүчеләрнең дә бихисап булуы ачылды. Килчеләр арасында өч милләт вәкилләре, әдәбият, сәнгатькә гашыйк бөтен яшьтәгә кешеләр бар иде, алар үзләренәң иҗат җимешләре белән таныштырдылар. Тик шунысын әйтергә кирәк, конкурс турында әллә белмәгән, әллә һава шартлары сәбәпчә булганга микән, кайбер авыллардан талантлар үзләрен күрсәтергә килә алмадылар. Шулай да борчылырга урын юк: конкурс 1 февральгә кадәр дәвам итәчәк, шуңа да сәләтегезне күрсәтергә ашыгыгыз. Конкурс нәтижеләре буенча төрлә чаралар планлаштырыла. Әйткә, жирле үзешчән авторлар иҗатыннан төзелгән концерт, рәсемнәр күргәзмәсә үткәру урынлы булыр иде дибез. Ә иң яхшы дип табылган шигъриятләрне район газетасына тәкдим итәргә уйлыйбыз.

Көчегезне сынап карага беркайчан да соң түгел, талантлар, хәбәр бирегез. Район мәдәният бүлеге, мәдәният йорты сезне куанып каршы алачак.

Володяның 99 нчы СПТУны тәмамлап, АВС категорияле шоферлык таныклыгы алырга өлгәргән, 1 - 2 айдан хәрби хезмәткә китәргә әзерләнәп зур хыяллар белән яшәгән кенәрендә килде шундый фаҗига. Караңгылык чорнап алган яңа халәт аның өчен куркыныч, егет чарасызлыктан гаҗиз иде. Бөтен хыяллары чәлпәрәмә килде, алар урынына озын, ялыктыргыч шифаханә юллары башланды. Володяны башта ике тапкыр Мәскәүгә, Федоров клиникасына алып бардылар, аннан Санкт - Петербурттагы хәрби - медицина академиясе каршындагы клиниканың нейрхирургия бүлегендә өч тапкыр дөвалау узды. Бары шуннан соң гына егет актылыкны шәйләрлек хәлгә килде, күз күреме 0,04 процент төшкә итә башлады.

Яңа халәт авыр, бик авыр иде Володя өчен. Көч - куәт ташып торган яшь, энергияле, яшь жан канаты жәрәхәтләнгән кошчыкны хәтерләтә иде: талпына, кагына, ә очып китә алмый. Әмма тик тору да аның өчен жәза иде. 1995 елның гыйнвар ахырына Владимир Малинин Бөтенроссия сукурлар жәмгыяте линиясе буенча Мәскәү өлкәсе Волоколамск шәһәренә сукурларны реабилитацияләү һәм профессиональ хәзерләү институтына укырга китте. Күрмәүчеләр өчен нигездә ориентлашу, өй эшләре, Брайль системасын өйрәнүне өчен алган 2 айдан артык курсларны ул гел 5ле билгеләренә генә тәмамлап кайтты. Ул чакта ук тал чыбыгынан кәрзиннәр үрү түгәргә өйрәнде, бу эшнең нигезләрне үзләштерде. Ә 1996 елда инде шул ук институтта тал чыбыгынан үрү белгечләре буенча һөнәргә өйрәнү курсларында булды. Өч имтиханны да «бик яхшы» билгеләренә тапшырып, аннан «Тал чыбыгынан үрү мастеры» дигән белгечлек алды.

Әмма ел Малининнар өчен яңа сынау әзерләгән икән әле - этиләре Виктор фаҗигале төстә һәлак булды. Ятим калган

Ничек яшисен, кеше?

ЯЗМЫШ СЫНАВЫНА СЫГЫЛМАГАН

Яктылыкның әсәре дә булмаган кап - кара чоңыл. Нигә дип караңгыда ята соң әле бу? Тизрәк бу шомлы сөрәмнән котыласы иде. Ул караңгылык пәрдәсен аерырга теләгәндәй кулларын һавага күтәрде, жайсыз, ипсез хәрәкәттән соң бармаклары күзләренә тиеп китте. Чу, нишләп аларда бәйләу бар соң? Нәрсә булды аңа? .. Аһ, димәк?.. Сыкраулы ыңгырашу иң тирәннән, егетнең күкрәк түреннән сыгылып чыкты да янәшә-дәгеләрне сискәндереп куйды. Исәнә төште, барысы да хәтерендә яңарды Володяның. Вишневая Поляна урманы, биек, биек агачлар, трактор! .. Әйе, әйе, трактор! .. Кинәт коточкыч чыгырдау, машина улавы, кычкырган тавышлар аның бөтен башын чолгап алгандай булды. ... Ул куллары белән башына ябышты, бармак-лары янә күзләренә тиде. Күзләре, дөньяга актылык бөркеп, сөнәп - сөнәп бага торган зәңгәр күзләре марля бәйләм астында иделәр.

гаилә, йорт уртасында хужасыз калган иске «Москвич» машинасы яңа бер әрнү белән Володяның йөрәген телгәләде. Ул, Владимир калырга тиеш иде бит хәзер йорт башы булып. Типсә тиер өзәрлек егет машинасын да йөртәргә, йорт - жирне дә карап - каккалап торырга тиеш иде. Әмма бу хәлндә гаиләгә инди ярдәмче инде ул? Эче пошкан кенәренә берсендә, декабрь башларында Володя кулына

тал чыбыклары алды. Аларны әйбәтләп чистартты, пешекләде дә өкрән генә кәрзин үрәргә кереште. Аның күз алдында кәрзиннең бизәкләре, әзер рәвешә бар инде, бары аны гамәлгә ашырасы гына калды. Әмма бу бик төңәл эш түгел шул! Кәрзиннең һәр бизәген, пропорциясен бармакларың белән генә кармалап чамаларга туры килгәндә - бирәк тө. Киеренкелекне сизгәндәй чыбык та сынып куя.

Андый чакта Володя кәфсәләнәп байтак вакыт кәрзинне кулына алмыйча йери. Әмма ахыр чиктә тал чыбыгы егеткә тулысынча буйсына! Егет кичә генә елга буйларында, чоқыр янә-шөләрндә күзгә ташланмыйча тырпаеп үсеп утырган шыксыз чыбыклардан яңадан яңа бизәкләр тудыра. Мәнә бусы - хужалык кирәк - яралары өчен тупас кәрзин. Бусы инде гөмбәгә йөрергә уңайлы бизәкле тырыс. Бу декоратив кәрзин чәчәкләр куярга матур. Ә мәнә бусы, сырлап үргәнә - ипи савыты. Бу башлаганын урындык ясарга дип тора. Володя кәннән - көн бармакларының житезрәк хәрәкәт итүен тоеп шатлана, бизәкләрнең дә өр - яңалары, күзнә жәлеп итә торганнары туып тора. Кәрзиннәргә ихтыяж туа. Декабрьдә генә Володя район хакимияте өчен берничә дистә кәрзин үрәп бирде. Хәзер бу матурлыкны күргән, иясен белгән кешеләр аны Малининнарның өенә килеп алалар. Егет шулай үзәнә шөгиль тапты. Әмма буйсынамас рухы монң белән генә канәгатьләнәп калмаса жыена Володяның. Киләсе сентябрьдә ул шул ук сукурлар жәмгыяте линиясе буенча Кисловодскида оештырылган массажистлар мектебенә имтихан тотарга жыена. Зиһенә әйбәт, башы якты, куллары көчле аның. Аларга эшсез - хәрәкәтсез катарга, тупасланырга ирәк бирмисе иде.

Норлатның Московская урамындагы 29 йортта яшәүче яшь Владимир Малинин шулай әле дә хыяллар, өметләп белән яши. Егеткә, аның әнисе Валентина Алексеевна һәм сеңлесенә ары таба жинел булыр дип әйтә алмыйбыз. Әмма язмыш сынавына сыгылмаган, аңа каршы торырга ихтыяж көчә табә алган Володя ничикисез югалып калмас. Без моңа шынабыз, шуны телибез, Володя!

С.ХӘЙРУЛЛИНА.

Рәсемдә: Владимир Малинин.

Мәгариф яналыклары

Күршеләр октябрьләләр тәҗрибәсен өйрәнәләр

Төрлә район мәгариф бүлекләре хезмәткәрләре, педагогларының бер - берләренә ярдәм итешеп, тәҗрибә уртаклашып эшләүләре күптәннән гадәттә инде. Узган чәршәмбедә безнең районга Яңа Чишмә районның визит ясаган бер төркем педагоглары да бирегә шул максат китерде. Районның мәгариф бүлеге мөдире Ә.Х.Хәснәтдинов житәкчелегендә педагоглар безнең районның икенче рус - татар мектеп - гимназиясендә, Кәрәвил Тавы урта мектебендә, «Әкият» мектеп - балалар бакчасы учреждениендә булып, белем бирү учреждениеләрндә укыту - тәрбия процессының куелышын жентекләп өйрәнделәр, документлар белән таныштылар. Яңа чишмәләләр районуыбыз педагогларының эшен югары бәяләделәр, биредән үзләре өчен күп нәрсә алуларын асызыкладылар.

Фәнни - гамәли семинар

«Яңа педагогик технологияләр» - узган жомгада район мәгариф бүлегендә үткән фәнни - гамәли семинар шулай дип аталды. Анда райондагы инновацион белем бирү учреждениеләре житәкчеләре, педагоглар катнашты. Семинарда катнашучылар аның беренче өлешендә гимназия тибындагы «Родничок» балалар бакчасында, шәһәрнең икенче һәм дүртенче рус - татар мектеп - гимназияләрендә, укыту - тәрбия комплексы булган «Камыр батыр» мектеп - балалар бакчасы учреждениесе, Иске Чаллы агролицее, Киекле татар гимназиясендә инновацион учреждениеләр педагоглары үткәргән дәресләрдә булдылар, класстан һәм мектептән тыш чараларны карадылар, тәҗрибә уртаклаштылар. Семинарның теоретик өлешә шәһәрнең дүртенче рус - татар мектеп - гимназиясендә үтте. Анда Казан дәүләт педагогия университеты галиминәре - педагогика кафедрасы мөдире, профессор, педагогика фәннәре докторы, академик Г.Г.Габдуллин һәм психология кафедрасыннан психология фәннәре кандидаты А.Ф.Корнеев да катнаштылар.

гыйнвар, 1997 ел.

ЭТНӘН БЕТӘСӘ ЮК АХРЫ...

Норлатның кайсы гына ягына барып чыксаң да, этләр өеренә тап буласың. Ул хужасыз этләренә ату белән шөгильләнәләрме икән? Югыйсә өйдән чыгарга куркыныч бит.

А.Николаева. Норлат шәһәре.

Норлатлыларның күбесе бу аптыраулы, сорауны бирәдер, мөгәен, чөнки район санитария - эпидемиология күзәтчеләге һәм эчке эшләр бүлеге мәгълүматларына караганда, этләр һөҗүмәне юлыгучылар елдан - ел арта бара. Шулай да бу хакта төфсилләрәк мәгълүмат алу максатында без санэпидкүзәтчеләге һәм күптармаклы производство предприятиясенә мәрәҗәгать иттек.

Т.СОРЕНKOVA, санэпидкүзәтчеләк үзәгенәң эпидемиология бүлеге мөдире.

-Төрлә хайваннар төшләне нәтижәсендә барлыкка килә торган котыру чире бүгенгә көндә актуаль проблема булып тора. Статистика буенча бу каты йогышлы авырудан дөнәйдә ел саен 50 меңнән артык кеше һәлак була. Йогышлы вирусны төлке, бүре, көбек, урман хайваннары, безнең тирәдәгеләр - күселәр һәм этләр йөртә. Шәһәрдә иясез этләр артуы нәкъ шул кеше өчен үлем алып килә торган яман чир килеп чыгу куркынычы белән яный да. Соңгы 5 елда эт төшләнү очраклары

артканнан - арта бара. 1995 елда 199 кеше төркәлгән булса, үткән елда бу сан 7 кешегә арткан. Шул исәптән 82се 14 яше тулмаган балалар. Этләрдән жәрәхәт алучыларның күп өлешә (131 очрак) шәһәр халкына төшә. Барлығы 42 кеше район үзәк һәм участок больницаларына озатылды, 115 кешегә прививка ясалды. Быелның башыннан гына да эт төшләнү турында 5 ашыгыч хәбәр булды. Нәрсә шундый очрак яман чир йоктыру куркынычы белән яный. Аны булдырмас өчен бөтен яктан профилактика чаралары күрү мөһим: иң элек халыкның үз этләрен урамга, өеннән ерак урыннарда чыгармавына ирешү зарур. Йортын, милкен саклау максатында көчәк алган һәркем шуны истә тотсын иде, эт кешенә дусти гына булып калмыйча, кешедә дә аңа карата мәрхәмәтле караш сүнмәсен иде. Нәкъ мәнә шундый ташланган, иясез этләр күплек базларында, подвалларда яшәп һәм тукланып төрлә зарарлы авырулар йоктыралар да.

Газета укучыбыз сораына МПНның этләр ату буенча

жаваплы кешесе Н.МИРЗАНОВ жавап бирә.

- Безнең предприятиедә этләр ату буенча махсус бригада эшли. 1996 нчы елда 249 сукбай эт атылды. Бу максатлар өчен МПН исәбеннән 2522000 сум акча тотылды.

Быел мектеп укучыларының кышкы каникулы чорында саклык йөзеннән эт атуларны туктатып торырга туры килде. Бүгенгәсә көндә һәр көнне диярлек кичке сегәтә 9дан соң ачулар эшкә чыга. Безнең белән бергә район эчке эшләр бүлеге хезмәткәре дә була. Шулай, быел дүрт тапкыр чыгуда 40 этне аттык. Бу мәсьәлә белән чакырулар да еш булып тора, без бу очракта кичектермичә барырга тырышабыз. Шуннысы кызганыч: күп кенә хужалар эт асрыйлар, әмма үзләре аны асрау кагыйдәләрен я белмиләр, я белеп төтәмләр. Капкада «Йортта усал эт бар» дигән таблица элөп кую бик сирәк кешедә күзәтелә. Бәйдә торып усалланган этләрен ирәккә ычкындырып жибергәндә аның кемнедер төшләне яки куркытуы хакында да уйлап мөшкәтләнмиләр. Тик соңыннан шул сәбәплә этләре атылса гауга кузгатарлар. Эт асрауны хужаларны тагын бер кат кәтәтәсе килә: этәгез атылуын төләнәсәгез, аны бөйдән ычкындырмагыз.

